

ACC. N.R. M. 14016:1-7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *H. allmand* Upptecknare: *Carl Eullberg*
Härad: *Hök* Berättare: *Anton Johansson, Fällberga*
Socken: *Hörshult* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1956* Född år *1879* i *Flyhållan, Hörshults v.*

*När den nya tiden kom till bygden. s. 2-7. LUF 73.
Uppgifter om sagomannen. s. 1.*

ACC. N:R M. 14016:/.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Anton Johansson i Fälleberga är fullt klar men något döv. Han är en liten rörlig karl; en något trög men saklig berättare. Han är född i Flyholmen, där folket är känt för att vara vidskepligare än annars i bygden. Av detta närks inte mer än att Anton Johansson ivrigare än de flesta förklarar sig inte tro på "sånt". Men att han har "hört" en hel del. Anton Johansson har även varit i Amerika 1900-05, 1906-11 och 1912-15. Den första turen arbetade han i antracitgruvorna i Pennsylvania, de övriga gångerna såsom byggnadsarbetare över större delen av Amerika med undantag av Södern. Anton Johansson är också tydligen hembygdsintresserad och sparar på gamla redskap och handlingar.

ACC. N:R M. 14016:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hemifrån var det mest en i varje gård som emigrerade vid den tiden då jag gjorde det. Och i många byar vet jag att det var all ungdomen. Härifrån Fälleberga var det tre stycken unga karlar. Jag var över tre gånger i Amerika. Första gången var 1900. Det kostade 83 kronor då. Det började i Hälsingborg och därifrån åkte man över till Helsingör och där tog de i Skandinavien-New York-bolaget emot en och så åkte man båt till Grimsby, tåg till Liverpool och båt till New York. I båten hade vi stora gemenskapshytter och ett enda långt matbord med kanter på. I detta stälpte de potatisen och då båten gungade fick man passa på att fånga potatisen då den kom rullande. Då arbetade jag som kolskyfflare i antracitgruvorna i Pennsylvania. Jag hade 12 cent i timmen. Sedan var jag över 1906-11 och 1912-15 och då arbetade jag som byggnadssnickare tillsammans med andra hishultsbor. Vi var i Iowa och vid Stilla Havet och lite överallt, men jag trivdes inte med klimatet där, så jag åkte hem till Hishult och 1921 köpte jag Fälleberga för Amerikapengarna och lite till. Jag fick det för 18000. Men det var

ACC. N:R M. 14016:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

dyrtidsköp för 1925 var gården nere i 12000 i värde.

Förr fick man inte mycket för djuren. Svinen sålda i levande vikt gick för 40 öre/kilot på trettio-talet. Men vi har alltid haft

binäringar här i Hishult. Det var mest bing och så slöjdade de i hemmen också. De fick ullen av Jacob Bengtsson, han tjänade nog millionen på att handla med sådant där. Så kardade de och spann och bång och sedan levererade de igen till Jacob Bengtsson.

En del gjorde nöthårstävken. Och en hel del sålde själva och gick omkring som resehandlare. Ofta sålde fruntimrena smöret i handelsboden för att få lite pengar. Jag minns att då vi hjälpte grannarna med päruptagning, då jag var pojk, så fick vi 16 skilling om dagen för det (=33 öre). Far körde till Hälsingborg och Lund med timmer med ett par oxar som dragare och för pengarna fick han köpt lite spannmål till oss därhemma. I Laholm sålde vi våra grisar till Torstensson i Falkenberg, men dit körde vi med hästar. Man började med hästar lite mer allmänt fram på 1905-10-talet.

Förr hade de mycket får också, det var för att få ull till egna kläder. Till fåren höstade vi löv. Vi har här på Fälleberga stora

ACC. N:R M. 14016: 4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ängsmarker där man förr hade löv- och gräshöstning, men som nu växer igen. Det var mest asp som man använde och löven måste vara absolut torra, då man lade in dem, annars svartnade de för en.

Jag vet att många av gårfarihandlarna var runt uppe i fisklägena vid kusten. Där sålde de bra. Självt var jag ju lärd till snickare av far min, så jag tillverkade laggkärl och det blev så mycket av

det att jag lejde en karl som skötte gården. Han hade tre kronor om dagen

och allting fritt. Det var rätt god förtjänst för mig på laggkärlstillverkningen, men man fick förstås arbeta in på sena

natten. Jag sålde till olika slöjdhandlare; Karl Andersson i

Hishult till exempel, han sålde till Skåne. Nu behövs det inte så

mycket laggkärl, folk slaktar ju inte så mycket själva nu för tiden.

Småskolan var i två år. Men det var bara mellan nionde april och

midssommar. I folkskolan i Björkeberg gick vi tre år. Någon skill-

nad mellan oss och skåningarna kände vi aldrig av. Först fanns

det bara affär i Hishult men startades det en liten en i Gös-

torpshult.

ACC. N:R M. 14016:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det var ofta som föräldrarna försökte hålla barnen hemma, men då fanns det ju skolrådet förstås.

Baptisterna gick i skola för sig själva. De konfirmerade ju inte heller sina barn. På nittiotalet minns jag att de predikade mycket i stugorna. Det var baptisterna och Missionsförbundet. De har alla gått tillbaka nu. Prästerna var stränga på den tiden. Jag minns att Bengtas far vart vägrad nattvarden och fick "stå kyrkeskrift", för han hade en liten vid sidan av. Men av det blev han baptist och blev döpt i Storsjön här nere. De fick gå ut i sjön och hade bara en särk på sig. Men prästen han gjorde väl vad han kunde mot det hela.

När far var ung gick han alltid med de andra och tröskade. Och mor hon gick till Göinge och spann och hon gick hela vägen och bar på spinnrocken.

Övernaturligt, Bäckamannen kallade de det övernaturliga väsendet nere i Smedjeån. Det såg ut som en svart hund eller häst. Det var farligt att komma det nära. Skogssnuvan hon höll till i skogen och lockade till sig karlarna.

ACC. N:R M. 14016:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hon var väldigt vacker framtill men rälilig baktill ,där såg hon ut som ett baktråg för hon var liksom urgröpt. Ja, de hade så mycket skrock förr i tiden. De sade också att det var gästar på platser där folk dött och de höll vagnarna för folk.

Myringen var en lantmätare, som gått upp rågångarna fel och till någons förmån och de fick gå dem om igen med ljus i handen.

När vi köpte gården här av Anton Bengtsson sade han att här var fullt av tomtar ute i vången. Han hade själv sett dem sade han.

Men någon av dem var inte Goenisse och det var synd för en sådan skall ju draga till gården säger de.

De talade också om att vissa kunde sätta trollharar på korna och då gick mjölken från ägaren till den som satte trollharen.

Och då skulle ägaren lägga silver i bössan och skjuta över korna och då blev det bara tre förkolnade trästickor av trollhararna

Och jag minns att de talade om Johannsens ~~Olof~~ Olof att han blev sjuk och då sade de att han hade "kommit ut för något" och

då menade de att han hade fått lappskott och då skulle man skjuta över honom.

ACC. N:R M. 14016:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Och jag minns att far inte kunde fått dragit upp kalvarna en lång tid och då gick han till Anders Hansson i Hallaryd. Och han sade att far skulle taga kalvens högra öra och lägga det mot sin vänstra träsko och så skulle han skära kalven i örat med ett snitt och det skulle hjälpa.

Mot tandvärk gjorde man så att man petade med en spik i tanden och sedan slog man in den i ett träd och så vart man av med värken. Men den som drog ut spiken fick värken på sig.